které z těchto problémů bylo by lze pohlížeti i jinak. Ke cti H. nutno však říci, že svá řešení vždy zevrubně odůvodňuje, nevyhýbaje se nikdy jasné odpovědi na sporné otázky, které v průběhu výkladů se nahodily. J. H.

Dr. Gerhard Schüller: **Zur Anwendung der Eisenbahnhaftpflichtgesetze.** Ein Beitrag zur Lehre von Gefährdungshaftung. Vyšlo koncem roku 1933 v nakladatelství R. M. Rohrera.

(Autor jest soudním radou, přidělen sekretariátu nejvyššího soudu v Brně.)

K zákonu o odpovědnosti železnic za úrazy z 5. března 1869 č. 27 ř. z., jehož platnost byla zákonem z 12. července 1902 č. 147 ř. z. stanovena pro všechny dráhy provozované s použitím živelní síly, byl, jak známo, vydán jediný podrobný komentář, Wachtelův. Vyšel v roce 1909, tudíž až po 40 letech působnosti tohoto důležitého zákona. Judikatura, do té doby kolísající, se po vydání tohoto komentáře ustálila, a to celkem ve shodě s názory Wachtelovými, zejména také pokud jde o jeho pojetí stěžejního pojmu uvedeného zákona, t. j. »příhody v dopravě«, asi jakožto odchylky od pravidelné dopravy, která se neudála v osobě poškozeného, a jest sama o sobě s to přivoditi zranění nebo usmrcení člověka.

Schüllerův spis není komentářem. Sch. uložil si za cíl dovoditi, že výklad Wachtelův, pokud se obírá vznikem odpovědnosti dráhy, je v základě nesprávný, dále pak pokusiti se sám o výklad, který by v teorii i v praxi vyhovoval. K svému pojednání připojil Sch. text materiálií, týkajících se vzniku obou shora uvedených zákonů.

Sch. dovozuje, že aplikace zákona č. 27/69 podle zásad Wachtelových vede k rozhodnutím zřejmě pochybeným, nebo ve věci sice správným, avšak neuspokojivě odůvodněným. Zejména také jest ztěžováno použití exkulpačního důvodu vlastního zavinění poškozeného. Při tom judikatura často jen zdánlivě zachovává stanovisko Wachtelovo, neodhodlala se však dosud raziti si vlastní cestu. Sch. vytýká Wachtelovi, že příhodu v dopravě zaměňuje s prvotní (primérní) příčinou nehody. Dále dokazuje nesprávnost Wachtelova požadavku »odchylky od normálního« a dovozuje, že »příhoda v dopravě« má za účel především z k o n k r e t n i t i vztah úrazu k dopravě, vztah vnitřní, příčinný. Omyly Wachtelovy mají za následek, že poškozenému se ukládá důkaz zavinění železničního podniku nebo jeho orgánů, což jest v přímém rozporu s účelem zákona. Od podání vlastní definice pojmu »příhoda v dopravě« jakožto neúčelné Sch. upouští, pokládaje za důležitější vniknouti do ducha zákona.

Sch. dovozuje nesprávnost Wachtelova pojetí »příhody v dopravě« také z legislativního materiálu zákona č. 27/69, dále zákona č. 147/02, jenž chce býti autentickou interpretací prvého. Dovozuje, že motivy vládního návrhu zákona č. 27/69 celkem nerozlišují mezi příhodou v dopravě a nehodou, a že původci zákona byli úplně vzdáleni omezení příhody v dopravě na odchylky od pravidelné

dopravy. Wachtelův výklad vede k tíživému omezení odpovědnosti drah, zejména místních a drobných. Sch. dovolává se proti Wachtelovi Randy, Krasnopolskiho, Krasnopolskiho-Kafky, Ohmayera, Ehrenzweiga, Mayera, Fuchse, Krčmáře, Hodáče a Bienenfelda. Také cituje několik rozhodnutí nynějšího vídeňského soudu z poslední doby, podle nichž k pojmu »příhody v dopravě« se nevyžaduje odchylky od pravidelné dopravy.

Podle Schüllera lze asi pokládati za »příhodu v dopravě« každou nehodu, která jest v příčinné souvislosti se zvláštními nebezpečími železniční dopravy. Tato nebezpečí Sch. ve všeobecných rysech i příkladmo vytyčuje, srovnávaje náš zákon s výkladem říšskoněmeckého ručebního zákona z roku 1871. Není podle něho třeba důkazu souvislosti mezi nehodou a těmito nebezpečími, stačí možnost; na dráze pak jest, aby důkazem skutečné příčiny nehody podle § 2 tuto domněnku souvislosti zcela nebo zčásti vyvrátila.

De lege ferenda Sch. soudí, že při případné příští nové úpravě odpovědnosti drah nebude možno podržeti pojem »příhody v dopravě«, neboť jeho úplná nezpůsobilost byla za dobu více než 60 let zcela prokázána.

Sch. podrobně ukázal, že W. nebyl přesný při výkladu legislativního materiálu k zákonu č. 27/69, ba ani při jeho reprodukci, a že jeho argumentace zčásti je zcela nesprávná. Sch. snesl bohatý materiál a získal si nespornou zásluhu o objasnění věci, kterou se obírá. Mnohé z výsledků jeho studia mají patrně trvalou hodnotu. Některé jeho vývody a výtky Wachtelovi činěné zdají se upřílišněny (str. 43, 54, 101). Zejména, jak mám za to, nelze tvrditi, že ve většině případů důkaz příhody v dopravě podle definice Wachtelovy prakticky spadá v jedno s důkazem zavinění podle obč. zák. Pokud pak jde o závěry čerpané ze studia legislativního materiálu k zákonu č. 27/69, soudím, že pochybnosti o tom, co jest to příhoda v dopravě, nelze nijak odstraniti, neboť zákonodárce sám si o tom nezjednal náležité jasno. I na pojetí Schüllerovo by patrně dopadla některá slova ministra spravedlnosti Dr. Herbsta, jimiž potíral protinávrh Ungerův. Snahy pak, vykládati náš ručební zákon v podstatě stejným způsobem, jako jest vykládán zákon říšskoněmecký, nutno přijímati velmi opatrně. Již Wachtel před tím varoval.

Soudím, že dříve než by se přikročilo k uplatnění Schüllerova stanoviska v praxi, bylo by nutno podrobným jeho rozborem zjistiti, zda je ve všech směrech správné a zda skutečně by přineslo zlepšení dnešního stavu. Ve prospěch pojetí Wachtelova může býti uváděno, že odpovídá změněným poměrům a snaží se dbáti spravedlnosti pro obě strany, nehledíc k tomu, že W. velmi přispěl k ustálení judikatury. Jeho pojetí příhody v dopravě lze s hlediska vědeckého velmi mnoho vytýkati, ale sotva zůstane bez výtek kterékoli pojetí jiné. Změna praxe podle návrhu Schüllerova měla by za následek nejen ztráty vznikající znehodnocením dlouholeté judikatury, byť ne zcela uspokojující, nýbrž i nové pochybnosti,

zejména o dosahu pojmu »zvláštní nebezpečí železniční dopravy«; toho je dokladem judikatura k zákonu říšskoněmeckému.

De lege ferenda chci podotknouti, že meziministersky projednávaná předběžná osnova zákona o drahách blíží se základním pojetím podmínek odpovědnosti drah té míře odpovědnosti drah, kterou požaduje Sch.

Monografie Schüllerova zasluhuje vážné pozornosti. Její význam není pouze v hluboce založené kritice dnešní praxe a jejího základu, Wachtelova komentáře, a v promyšleném návrhu jiného východiska pro výklad zákona. Její význam je širší, je cenným obohacením literatury o odpovědnostním právu. Dr. Karel Tyl.

Hans Eppler: **Das Recht.** — Eine Untersuchung über Rechtsbegriff, Rechtsgeltung und Rechtsgebilde. Duncker a Humbolt, München 1933, str. 54.

Ve své studii, která byla původně autorem zamyšlena jako úvod k jeho spisu »Quelle und Fassungen katholischen Kirchenrechtes«, zabývá se Eppler základními otázkami právní teorie a právní filosofie.

Především uvažuje o pojmu a definici práva, o jeho platnosti a o pojmu právní věty a právního příkazu. Pojednávaje dále o pojmu právního chování, přechází odtud k definici orgánu a k jeho kategoriím.

Mnoho místa věnuje Eppler zkoumání vzájemných vztahů mezi právem, resp. právní povinností a mravní povinností, při čemž vychází z apriorně tvořeného předpokladu, že právo je ryzí mravní hodnotou, podmiňující bezprostředně správnost práva.

Závěrečné kapitoly Epplerova spisu zabývají se t. zv. právními útvary, jich mnohostí, jich složkami a vzájemným poměrem, který může mezi nimi trvati: rozlišuje tu zejména mezi útvary státními a nestátními, mezi něž počítá římsko-katolickou církev, potom společenstva, kartely a podobné svazky a též mrav, jemuž přiznává charakter práva, a to práva nestátního, ale tak účinného, že se může uplatniti i proti vůli státní. V. J.

Hlídka časopisů.

Annuario di diritto comparato e di studie legislativi, IX., 1. — E. Svoboda: Lo scoglimento del matrimonio e la separazione dei coniugi nel Progetto di Codice civile italiano e nel Progetto cecoslovacco. — Karlgren: Negozi giuridici di carattere patrimoniale nel diritto svedese. — Asser: Osservazioni sul Progetto di Codice marittimo italiano. — VII., 4. — Legislazioni: Italiana, Austriaca, Cecoslovacca (1928—29, Andres-Hynie), Jugoslava, Lettone, Lituana, Polacca, Svizzera, Tedesca, Ungherese.

České právo, XVI., 4. — Doc. Vážný: O privilegovaných věřitelích v konkursu. — Hanna: Vymáhání poplatků notářských.

Deutsche Juristenzeitung, XXXIX., 7. — Helfritz: Rechtsstaat